

Sygn. akt IV KK 545/21

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 17 listopada 2021 r.
sprawy **T. J.**
skazanego z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i in.,
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 kwietnia 2021 r., sygn. akt II AKa [...],
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w T. z dnia 23 października 2020 r., sygn. akt II K [...],

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. obciążyć skazanego kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

T.J. został skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w T. z dnia 23 października 2020 r., sygn. akt II K (...), za to, że:

- nieustalonego dnia w maju 2019 r. w B., uderzając pięścią w głowę, kopiąc w lewą rękę oraz chwytając za ramiona, potrząsając i popychając J. J. na łóżko naruszył jej nietykalność cielesną, tj. czyn z art. 217 § 1 k.k., za co wymierzono mu karę miesiąca pozbawienia wolności;
- w dniu 20 czerwca 2019 r. w B., poprzez kilkukrotne kopnięcie J. J. w okolice brzucha spowodował u niej ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci pęknięcia śledziony z krwawieniem do jamy otrzewnej, skutkującego chorobą realnie

zagrożającą życiu, tj. czyn z art. 156 § 1 pkt 2 k.k., za który wymierzono mu karę 5 lat pozbawienia wolności;

- w dniu 21 czerwca 2019 r. w B., poprzez zakazanie opuszczenia mieszkania położonego przy ul. Ś. K. pozbawił wolności J. J. oraz znęcał się nad nią psychicznie i fizycznie w ten sposób, że wielokrotnie uderzał ją rękoma po twarzy, głowie i innych częściach ciała, bił paskiem od spodni i jego sprzączką oraz kopał po całym ciele, uderzał kłapkami po twarzy i ręce, deptał leżącą stopami po nogach i dolnej części korpusu, szarpał za włosy, nakazywał obnażanie się i stanie przy ścianie pomieszczenia i na łóżku, groził podcięciem ścięgna, obcięciem sutków, odgryzieniem palca i ugodzeniem nożem, oddawał na nią mocz i znieważał ją słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, a nadto stosując przemoc w postaci szarpania za włosy, uderzenia w twarz oraz uchwytu za szyję doprowadził ją do obcowania płciowego polegającego na włożeniu penisa do jej ust oraz palców do jej pochwy, a wszystko to stanowiło szczególne udręczenie związane z pozbawieniem wolności, przy czym zachowaniem tym spowodował u J. J. liczne podbiegnięcia krwawe rozrzucone wielomiejscowo w powłokach ciała oraz cechy zespołu stresu pourazowego PTSD, co skutkowało rozstrojem jej zdrowia trwającym dłużej niż siedem dni, tj. czyn z art. 189 § 3 k.k. w zw. z art. 189 § 1 k.k. i art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę 5 lat pozbawienia wolności;

- w dniu 21 czerwca 2019 r. w B. kierował w ruchu lądowym pojazdem, będąc w stanie nietrzeźwości przy zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu zmierzającej do stężenia 0,30 mg/l, tj. czyn z art. 178a § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

W miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych za poszczególne czyny, Sąd wymierzył T. J. karę łączną 8 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie z tytułu zatrzymania i tymczasowego aresztowania oskarżonego.

Ponadto, Sąd orzekł wobec oskarżonego środek karny zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną J. J. oraz zbliżania do niej na odległość mniejszą niż 50 metrów na okres 10 lat, zasądził od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonej kwotę 60.000 złotych tytułem częściowego zadośćuczynienia za

doznaną krzywdę, orzekł środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat i świadczenie pieniężne w kwocie 5.000 złotych na rzecz Funduszu P..

W rozstrzygnięciu o kosztach zasądził od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonej J. J. kwotę 3.720 zł tytułem zwrotu wydatków na reprezentację procesową, a na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił T. J. w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Od orzeczenia Sądu Okręgowego apelacje wnieśli obrońca oskarżonego, prokurator i pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej.

Prokurator zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonego w zakresie rozstrzygnięcia o karze, zarzucając jej niewspółmierną łagodność. Wniósł o zmianę wyroku poprzez orzeczenie za czyn z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. kary 7 lat pozbawienia wolności i za przestępstwo z art. 189 § 3 k.k. w zw. z art. 189 § 1 k.k. i art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - kary 9 lat pozbawienia wolności, jak też wymierzenie kary łącznej za te i pozostałe czyny w wymiarze 11 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, przy pozostawieniu orzeczonych środków karnych i środków kompensacyjnych.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej zaskarżyła wyrok na niekorzyść oskarżonego co do kary oraz środka kompensacyjnego, zarzucając rażąco niewspółmierność wymierzonej T. J. kary oraz błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że kwota w wysokości 60 tys. zł. częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę zaspokaja w wystarczającej części wyrządzone pokrzywdzonej krzywdy. Wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie za czyn określony w pkt 1. wyroku kary 2 miesięcy pozbawienia wolności, a za czyn opisany w pkt III wyroku kary 6 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności i kary łącznej w wymiarze 11 lat oraz 6 miesięcy pozbawienia wolności, a także zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej kwoty 100 tys. zł tytułem częściowego zadośćuczynienia.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

- obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść wyroku w tym:

a) 185c § 1a k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. i w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o ponowne przesłuchanie pokrzywdzonej J. J.;

b) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 391 § 1 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodu jakim były zeznania pokrzywdzonej J. J., które to zeznania różnią się diametralnie na poszczególnych etapach postępowania i w tym kontekście powinny być przez sąd orzekający w sprawie ocenione ze szczególną ostrożnością;

c) art. 4 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegającą na znacznym przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów i rozstrzygnięciu szeregu wątpliwości na niekorzyść oskarżonego i oparciu go głównie na zeznaniach pokrzywdzonej J. J., które to zeznania wobec zaniechania przez Sąd I instancji bezpośredniego przesłuchania wymienionej, w ocenie skarżącego, nie powinno stanowić podstawy ustaleń faktycznych w zakresie winy oskarżonego, który konsekwentnie nie przyznawał się do popełnienia wszystkich zarzucanych mu czynów, a nadto poprzez nieuwzględnienie przy wyrokowaniu istotnej natury okoliczności, odnoszących się do zachowania pokrzywdzonej, która podczas zgłoszenia na Policję zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa przez oskarżonego, nie informowała o szeregu zachowań ze strony oskarżonego, godzących w jej wolność seksualną oraz nietykalność cielesną, a które to depozycje w toku postępowania wyraźnie ewoluowały na niekorzyść oskarżonego,

d) art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie jej w sposób dowolny i sprzeczny z zasadami logiki;

e) art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającą na tym, że nie zostały wyjaśnione aspekty strony podmiotowej zarzuconych oskarżonemu w pkt III wyroku czynów w zakresie istnienia zamiaru bezpośredniego pozbawienia pokrzywdzonej J. J. wolności, które to naruszenia przepisów procedury doprowadziły do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mających wpływ na jego treść.

- ewentualnie, rażącą niewspółmierność orzeczonych względem oskarżonego T. J. kar jednostkowych oraz kary łącznej pozbawienia wolności w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości przestępstwa jakiego dokonał oraz w relacji do celów jakie kara ta powinna spełnić w zakresie prewencji szczególnej i społecznego oddziaływania, a nadto wobec jego dotychczasowego trybu życia i niekaralności.

Podnosząc powyższe, wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie, zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu kary łącznej pozbawienia wolności w niższym wymiarze.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2021 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Obrońca skazanego wniósł kasację od orzeczenia Sądu II instancji, zaskarżając je w całości i stawiając zarzut rażącego naruszenia prawa, mającego istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art 185c § 1a k.p.k., w zw. z art. 167 k.p.k. i w zw. z art 6 k.p.k. - poprzez oddalenie wniosku dowodowego o ponowne przesłuchanie pokrzywdzonej J. J., co skutkowało rażącym naruszeniem prawa oskarżonego T. J. do obrony, pomimo iż wbrew dyspozycji art.185c § 1a k.p.k. pokrzywdzona była przesłuchiwana w toku postępowania przygotowawczego wielokrotnie, a sam oskarżony został pozbawiony takiej możliwości w toku postępowania sądowego, a nadto pomimo zarzucenia oskarżonemu T. J. (obok przestępstwa opisanego w art. 189 § 3 k.k. w zw. z 197 § 1 k.k.) szeregu innych przestępstw (m.in. przestępstwa z art 217 k.k. na szkodę J. J.), co do których nie istniały przesłanki do odstąpienia od przesłuchania pokrzywdzonej, a opisane art 185c § 1a k.p.k., tym bardziej, że zgodnie z treścią opinii sądowo-psychiatrycznej dotyczącej J. J. biegli nie wykluczyli możliwości jej ponownego przesłuchania, a nadto, co skutkowało uniemożliwieniem oskarżonemu zadawania pytań pokrzywdzonej w zakresie zarzutu z pkt 1 aktu oskarżenia (zarzut popełnienia przestępstwa z art 217 k.k.), albowiem zarzut ten został skazanemu postawiony już po przesłuchaniu pokrzywdzonej J. J. w postępowaniu przygotowawczym (z udziałem obrońcy).

Podnosząc powyższe, wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 kwietnia 2021 r., sygn. akt AKa (...), oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 23 października 2020 r., sygn. akt II K (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu jako Sądowi I instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej w B. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, dlatego została rozpoznana i oddalona na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Podniesione w kasacji uchybienie mogło wystąpić wyłącznie w postępowaniu przed Sądem I instancji. Ponadto było ono już przedmiotem zarzutu apelacyjnego, który został prawidłowo rozpoznany przez Sąd odwoławczy.

Konstrukcja i treść przedmiotowego zarzutu skłaniają do przypomnienia, że kasacja przysługuje stronie od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie (art. 519 k.p.k.). Dlatego to orzeczeniu tego sądu, a nie sądu pierwszej instancji należy postawić określone zarzuty kasacyjne. Zarzuty podniesione pod adresem orzeczenia sądu pierwszej instancji podlegają rozważeniu przez sąd kasacyjny tylko w takim zakresie, w jakim jest to nieodzowne dla należytego rozpoznania zarzutów stawianych orzeczeniu sądu odwoławczego. W konstrukcji zarzutu kasacyjnego – zarówno w podstawie prawnej jak i jego słownym omówieniu - zabrakło wyraźnego odniesienia do postępowania apelacyjnego. Czyni to postawiony zarzut niedopuszczalnym na tym etapie postępowania.

Kwestia naruszenia prawa skazanego do obrony w związku z oddaleniem wniosku o ponowne przesłuchanie pokrzywdzonej J. J. w postępowaniu sądowym była już poddana szczegółowej kontroli przez Sąd Apelacyjny (s. 6 - 8 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Ustalił on, że nie doszło do obrazy przepisów prawa procesowego w odniesieniu do czynu opisanego z pkt II aktu oskarżenia. Jeśli chodzi o kwestię nieprzesłuchania J. J. odnośnie do czynu zarzuconego T. J. w pkt I aktu oskarżenia, tj. z art. 217 § 1 k.k., który ujawnił się w trakcie sądowego przesłuchania pokrzywdzonej na etapie postępowania przygotowawczego, istotnie doszło do naruszenia reguł postępowania dowodowego, co skutkowało zaakcentowanym w kasacji uniemożliwieniem oskarżonemu zadawania pytań oskarżonej w zakresie zarzutu z pkt 1. Sąd Najwyższy podziela tę ocenę Sądu Apelacyjnego, również w zakresie uznania, iż uchybienie to nie wywarło istotnego wpływu na treść zapadłego orzeczenia. Zwłaszcza, że okoliczności niniejszej sprawy nie pozostawiają wątpliwości, że T. J. dopuścił się przypisanych mu czynów.

Warto też zwrócić uwagę na fakt, że podczas przesłuchania pokrzywdzonej przez Sąd w postępowaniu przygotowawczym – które z założenia miało być ostatnim - był obecny obrońca skazanego, który mógł pokrzywdzonej zadawać bez ograniczeń pytania, a jeśli od tego odstąpił, wynikało to wyłącznie z przyjętej przez niego taktyki procesowej. Jeśli ujawniły się wówczas okoliczności, które następnie uzasadniły postawienie T. J. zarzutu z art. 217 § 1 k.k., nic nie stało na przeszkodzie, by obrońca co do nich pokrzywdzoną przesłuchał.

Wobec faktu, że podniesiony przez skarżącego zarzut nie zasługiwał na uwzględnienie, a jego niezasadność w postępowaniu kasacyjnym nosi znamię oczywistości, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie, przy czym o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.